

پژوهشکده شورای نگهبان

اطهار نظر مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

- طرح اصلاح مواد (۳)، (۶) و (۲۴) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی
- لایحه اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران
- اساسنامه شرکت آموزشی علوم و فنون کیش

کد گزارش: ۹۵۰۳۰۲۰

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۰۳/۱۸

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع: اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

- طرح اصلاح مواد (۳)، (۶) و (۲۴) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی
- لایحه اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران
- اساسنامه شرکت آموزشی علوم و فنون کیش

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۵۰۳۰۲۰

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۵/۰۳/۱۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طرح اصلاح مواد (۳)، (۶) و (۲۴) قانون اجرای سیاستهای کلی

اصل ۴۴ قانون اساسی

مقدمه

«طرح اصلاح مواد (۳)، (۶) و (۲۴) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی» که در تاریخ ۱۳۹۴/۲/۳۰ اعلام وصول گردیده بود، نهایتاً در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۳/۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. در این گزارش به بررسی این مصوبه می‌پردازیم.

شرح و بررسی

ماده (۱) - نکته

ماده (۳) قانون اجراء سیاست‌های کلی اصل ۴۴^(۱)، قلمرو فعالیت اقتصادی دولت را بیان نموده است. براساس بند «الف» این ماده حوزه‌هایی که دولت در آن حق انجام فعالیت اقتصادی ندارد تعیین شده و تبصره «۳» و «۴» این بند استثنائات این حکم را مشخص نموده است. بدین صورت که در تبصره «۳» دولت مجاز شده (از طریق سازمان‌های توسعه‌ای) در مناطق محروم و طرح‌هایی

۱. ماده ۳ - قلمرو فعالیت‌های اقتصادی دولت به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف - مالکیت، سرمایه‌گذاری و مدیریت برای دولت در آن دسته از بنگاه‌های اقتصادی که موضوع فعالیت آن‌ها مشمول گروه یک ماده (۲) این قانون است، از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، تأسیس مؤسسه و یا شرکت دولتی، مشارکت با بخش‌های خصوصی و تعاونی و بخش عمومی غیردولتی، به هر نحو و به هر میزان ممنوع است.

...

که بخش خصوصی تمایلی به سرمایه‌گذاری ندارد با توجه به مسئولیت نظام در حسن اداره کشور، اقدام به سرمایه‌گذاری به هر میزان نماید و در تبصره «۴» نیز دولت مجاز است (از طریق سازمان‌های توسعه‌ای) با بخشهای غیردولتی به صورت مشترک در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته سرمایه‌گذاری نمایند.

حال براساس تبصره اصلاحی در این ماده، با حفظ استثنائات موجود، چارچوب‌هایی دقیق‌تر و مشخص‌تری برای اعمال این استثنائات نظیر لزوم احراز عدم تمایل بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری در این طرح‌ها از طریق اعلام در یک سامانه، لزوم تصویب هر یک از طرح‌ها توسط دولت در بازه زمانی مشخص و ... در نظر گرفته شده است و از این حیث فاقد ایراد به نظر می‌رسد.

البته اصلاحات دیگری نیز در تبصره اصلاحی صورت گرفته است که در این رابطه نکات ذیل قابل توجه است:

اول- مطابق فراز سوم این ماده، برای عدم واگذاری سهام دولت در مهلت مقرر ضمانت اجرا پیش‌بینی شده است که براساس آن عدم واگذاری بنگاه در حکم تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محسوب شده است.

دوم- به موجب فراز چهارم دولت مکلف شده سهم سازمان‌های توسعه‌ای را از محل‌های مذکور پرداخت نماید. نکته‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که هم‌اکنون مطابق تبصره «۷» ماده (۳)^(۱)، هفتاد درصد وجوه حاصل از

۱. تبصره ۷ - (الحاقی ۱۳۹۲/۱۱/۳۰) وجوه حاصل از واگذاری‌ها جهت اجرای مفاد بند (د) سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به خزانه واریز می‌شود. هفتاد درصد (۷۰٪) وجوه

واگذاری شرکتهای وابسته به سازمانهای توسعه‌ای کشور در اختیار سازمانهای مذکور برای مشارکت با بخش غیردولتی به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته، تکمیل طرح‌های نیمه تمام، ایفای وظایف حاکمیتی در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته و پرخطر و آماده‌سازی بنگاه‌ها جهت واگذاری مصرف می‌شود. همچنین باتوجه به اینکه ماده (۲۹) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴^(۱) قانون اساسی مصارف وجوه حاصل از واگذاری‌ها را مشخص نموده و از جمله این مصارف «ایجاد زیربنای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته»، «مشارکت شرکتهای دولتی با بخش‌های غیردولتی تا سقف چهل و نه درصد (۴۹٪) به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته» و «ایفاء وظایف حاکمیتی دولت در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته و پرخطر» می‌باشد و از سوی دیگر سرمایه‌گذاری سازمانهای توسعه‌ای براساس احکام

→

حاصل از واگذاری شرکتهای وابسته به سازمان‌های توسعه‌ای کشور در اختیار سازمان‌های مذکور برای مشارکت با بخش غیردولتی به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته، تکمیل طرح‌های نیمه تمام، ایفای وظایف حاکمیتی در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته و آماده‌سازی بنگاه‌ها جهت واگذاری مصرف می‌شود.

۱. ماده ۲۹ - باتوجه به بند «د» سیاستهای کلی، وجوه حاصل از واگذاری‌های موضوع این قانون از جمله شرکتهای مادر تخصصی و عملیاتی به حساب خاصی نزد خزانه داری کل کشور واریز و در موارد زیر مصرف می‌شود:

...

۳ - ایجاد زیربنای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته،

...

۵ - مشارکت شرکتهای دولتی با بخش‌های غیردولتی تا سقف چهل و نه (۴۹٪) به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته،

...

۷ - ایفاء وظایف حاکمیتی دولت در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته و پرخطر،

موجود در این حوزه‌ها قرار دارد، بخشی از منابع مربوط به مصارف فوق به سازمان‌های توسعه‌ای اختصاص یافته است.

ماده (۲) - نکته

اصلاح صورت گرفته در تبصره «۴» بند «الف» ماده «۳»، نوعی اصلاح تنقیحی بوده که باتوجه به اصلاح صورت گرفته در تبصره «۳» پیش‌بینی شده است. با این توضیح که در فراز اخیر تبصره «۴» فعلی، موضوع نحوه سرمایه‌گذاری سازمان‌های توسعه‌ای در حوزه فناوری‌های نوین را بیان شده است که باتوجه به اصلاح تبصره «۳»، این موضوع نیز مشمول ترتیبات و قیود تبصره مذکور قرار گرفت و لذا فراز دوم تبصره «۴» حذف گردید.

ماده (۳) - تذکر

۱. این ماده اصلاحاتی را در ماده (۶) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی اعمال نموده است و منظور از قانون مصوب ۱۳۹۴/۴/۱، قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مصوب ۱۳۹۳/۴/۱ مجلس شورای اسلامی می‌باشد که ماده حاضر ماده (۶) قانون اصلاحی مزبور را مجدداً مورد اصلاح قرار داده است. لذا می‌بایست عبارت «مصوب ۱۳۹۴/۴/۱» در صدر این ماده حذف و یا عنوان «قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مصوب ۱۳۹۳/۴/۱» به صورت کامل ذکر شود.

بند «۱» - نکته

باتوجه به اصلاح صورت گرفته در بند «۱» این ماده دایره شمول حکم این بند از مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی به اشخاص مذکور در این بند

گسترش یافته است. مطابق حکم بند «۱» ماده (۶)^(۱) اشخاص موضوع این بند مجاز به فعالیت در بازار تولید کالا و خدمات هستند مشروط براینکه فعالیت آن‌ها موجب اخلال در رقابت نگردد. همچنین اشخاص مزبور مکلف شده‌اند گزارش مجموع مالکیت مستقیم و غیر مستقیم کلیه شرکت‌های تابعه و وابسته خود را در هر بازار تولید کالا و خدمات هر شش ماه یک بار به شورای رقابت ارسال کنند.

نکته‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که دامنه اشخاص مذکور در بند اصلاحی (نظیر نهادهای نظامی و انتظامی و نهادهای انقلاب اسلامی) شامل نهادهایی که زیر نظر مقام معظم رهبری می‌باشند نیز می‌گردد و از این حیث به دلیل اینکه این نهادها را ملزم می‌نماید، فعالیت آن‌ها در بازار کالا و خدمات با نظارت شورای رقابت، مشروط به عدم اخلال در رقابت باشد و گزارش مجموع مالکیت خود را به این شورا بدهند محل تأمل است. البته مطابق تبصره «۵» همین ماده از قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴، «عدم اجرای این قانون در مورد نهادهایی که تحت نظر مقام معظم رهبری هستند با اذن ایشان می‌باشد» و در نتیجه در مواردی که معظم‌له لازم تشخیص دهند اجرای

۱. ماده ۶ - به منظور تسهیل حضور بخشهای غیر دولتی، خصوصی و تعاونی در فعالیت های اقتصادی و برقراری رقابت سالم و ایجاد امنیت برای سرمایه این بخشها مقرر می گردد:

۱ - مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی موضوع ماده (۵) قانون محاسبات عمومی و کلیه شرکتهای تابعه و وابسته آنها که قانوناً مجوز فعالیت اقتصادی را دارند، می‌توانند در بازار تولید کالا و خدمات فعالیت داشته باشند مگر آنکه فعالیت آن‌ها موجب اخلال در رقابت گردد. این نهادها و مؤسسات موظفند گزارش مجموع مالکیت مستقیم و غیر مستقیم کلیه شرکتهای تابعه و وابسته خود را در هر بازار تولید کالا و خدمات هر شش ماه یک بار به شورای رقابت ارسال کنند. عدم ارائه اطلاعات و یا خلاف واقع بودن آن توسط نهادها و مؤسسات مذکور مشمول حکم ماده (۷۲) این قانون است.

این احکام با اذن ایشان در خصوص نهادهای زیر مجموعه متوقف می‌گردد. لازم به ذکر است که هم‌اکنون نیز مطابق بند «۵» ماده (۶) قانون شرکتها و بنگاههای اقتصادی و متعلق به نهادهایی نظیر «نهادهای نظامی و انتظامی کشور»، «نهادهای و سازمان‌های وقفی و بقاع متبرکه» و «نهادهای انقلاب اسلامی» موظفند نسبت به ارائه اطلاعات کامل مالی خود جهت ثبت نزد سازمان بورس و اوراق بهادار مطابق قوانین و مقررات مربوط عمل کنند. همچنین بنگاههای مذکور موظفند در صورت لزوم نسبت به مطابقت ساختار و شیوه گزارشگری مالی برابر قوانین و مقررات بازار سرمایه اقدام کنند. در این رابطه نیز به نظر می‌رسد با توجه به حکم تبصره «۵» سابق‌الذکر، این بند فاقد ایراد تشخیص داده شده است.

بند «۲» - نکته

این بند نیز بند «۲» ماده (۶)^(۱) را در راستای بند اصلاحی فوق، اصلاح نموده است. بند مذکور میزان مجاز فعالیت اقتصادی برای اشخاص موضوع بند «۱» را بیان نموده است. در این خصوص نیز نکته پیش‌گفته مبنی بر شمول احکام این بند نسبت به دستگاه‌های تحت نظر رهبری وجود دارد و براین اساس سهم این دستگاه‌ها نیز در بازار محدود به چهل درصد می‌گردد و در صورت افزایش از این سقف مکلف به واگذاری سهم خود در بازار می‌باشند. البته در این رابطه نیز

۱. ماده ۶- ...

۲ - مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی موضوع ماده (۵) قانون محاسبات عمومی و شرکتهای تابعه و وابسته آنها حق مالکیت مستقیم و غیر مستقیم مجموعاً حداکثر تا چهل درصد (۴۰٪) سهم بازار هر کالا و یا خدمت را دارند.

استثناء مذکور در تبصره «۵» پیش گفته مبنی بر عدم اجرای احکام این قانون نسبت به دستگاه‌های تحت نظر رهبری در صورت اذن ایشان، ناظر به احکام این بند نیز می‌گردد.

بند «۳» - نکته و مغایرت با اصل ۸۵ و بند «۱» اصل ۱۱۰

۱. مفهوم «سهام کتتری» و «شرکت کنترل کننده» در بند «۷»^(۱) و «۱۸»^(۲) ماده

(۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ ذکر شده است.

۲. براساس تبصره «۲» الحاقی برخی از مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی با تأیید وزارت اقتصاد و دارائی از حکم بند «۲» ماده (۶) قانون که دامنه مجاز فعالیت اقتصادی اشخاص موضوع این بند را مشخص نموده است مستثنی شده‌اند. نکته‌ای که در این رابطه وجود دارد این است که استثناء مزبور به وزیر امور اقتصاد و دارایی اجازه می‌دهد بدون ضوابط مشخص و دقیقی، حکم قانون‌گذار را نقض نماید و لذا از این حیث نوعی تفویض قانون‌گذاری محسوب و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی می‌باشد.

همچنین مطابق صدر بند «ج» از سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی در خصوص سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی از طریق واگذاری فعالیت‌ها و بنگاه‌های دولتی، به توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد و حمایت از آن جهت رقابت کالاها در بازارهای بین‌المللی و

۷۰۱ - سهام کتتری: حداقل میزان سهام مورد نیاز برای آن که دارنده آن قادر به تعیین اکثریت اعضاء هیأت مدیره شرکت باشد.

۷۰۲ - بنگاه یا شرکت کنترل کننده: بنگاه یا شرکتی که از طریق تملک تمام یا قسمتی از سهام یا سرمایه یا مدیریت و یا از طرق دیگر، فعالیت‌های اقتصادی بنگاهها یا شرکتهای دیگر را در یک بازار کنترل می‌کند.

جهت‌گیری خصوصی‌سازی در راستای افزایش کارایی و رقابت‌پذیری و گسترش مالکیت عمومی، تأکید شده است. لذا حکم این بند که اجازه داده برخی نهادهای عمومی غیردولتی بیش از چهل درصد و تا صد درصد سهم بازار را داشته باشند محل رقابت محسوب و در نتیجه مغایر سیاست‌های کلی نظام می‌باشد.

بند «۷» - ابهام

اصلاح موضوع این بند در واقع در مقام پیش‌بینی ضمانت‌اجرا برای تکالیفی است که برعهده بنگاه‌های اقتصادی گذاشته شده است. نکته حائز اهمیت که درخصوص این ماده وجود دارد این است که مرجع تشخیص تخلف موضوع این بند مشخص نیست و معلوم نیست اعلام وزیر امور اقتصاد و دارائی در این خصوص ناظر به تشخیص چه مرجعی است.

همچنین معلوم نیست جریمه مقرر در ذیل این بند نوعی مجازات است که می‌بایست توسط مرجع قضائی اعمال شود و یا اینکه توسط مرجع دیگری نظیر سازمان بورس و اوراق بهادار اعمال می‌شود.

علاوه بر موارد فوق قسمت اخیر این بند صرفاً واریز وجوه حاصل از جریمه‌ها را به خزانه کل کشور پیش‌بینی نموده است و در خصوص واریز وجوه حاصل از کارمزدها به خزانه کل کشور تصریحی ندارد و لذا حکم مزبور از حیث عدم واریز این وجوه به خزانه کل کشور مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی محسوب می‌شود.

لایحه اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

«لایحه اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران» که ابتدا تحت عنوان «لایحه اساسنامه سازمان پست جمهوری اسلامی ایران» به مجلس ارائه گردیده بود، مطابق اصل ۸۵ قانون اساسی جهت تصویب آزمایشی به کمیسیون مربوطه ارجاع و نهایتاً مجلس در تاریخ ۱۳۹۵/۳/۳ با اجرای آزمایشی مصوبه کمیسیون برای مدت ۵ سال موافقت نمود.

شرح و بررسی

قانون تشکیل شرکت پست جمهوری اسلامی ایران، نخستین بار در تاریخ ۱۳۶۶/۸/۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و یک سال بعد در تاریخ ۱۳۶۷/۲/۴ لایحه اساسنامه آن نیز تحت عنوان «قانون اساسنامه شرکت پست جمهوری اسلامی ایران» به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد.

در راستای اجرایی شدن سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و قانون اجرای این سیاست‌ها مبنی بر اینکه دولت صرفاً مجاز به در اختیار داشتن «شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی» می‌باشد، ماده واحده «قانون تشکیل سازمان پست جمهوری اسلامی ایران»^(۱) در تاریخ ۱۳۹۰/۲/۴ به تصویب

۱ - ماده واحده - به منظور انتزاع و انتقال وظایف و فعالیت‌های شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی از شرکت پست جمهوری اسلامی ایران، «سازمان پست جمهوری اسلامی ایران» وابسته به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تشکیل می‌شود.
تبصره ۱- اساسنامه سازمان یادشده ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط دولت تهیه و برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارسال می‌شود.

تبصره ۲- کلیه وظایف تصدی‌گری حوزه فعالیت‌های پستی در کشور غیر از وظایف حاکمیتی سازمان یادشده مطابق با قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷

مجلس شورای اسلامی رسید. به موجب این قانون مقرر گردید تا به منظور انتزاع و انتقال «وظایف و فعالیت‌های شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی» -که در زمره‌ی وظایف حاکمیتی هستند- از شرکت پست جمهوری اسلامی ایران، «سازمان پست جمهوری اسلامی ایران» به‌عنوان یک سازمان وابسته به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تشکیل گردد.

تبصره «۱» قانون مورد اشاره نیز دولت را مکلف نمود تا اساسنامه این سازمان را تهیه و برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارسال کند. بنابراین، مطابق مصوبه اخیر مجلس، وظایف حاکمیتی در حوزه فعالیت‌های پستی در اختیار «سازمان پست جمهوری اسلامی ایران» و وظایف تصدی برعهده «شرکت پست جمهوری اسلامی ایران» قرار گرفت تا مطابق قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی اعمال شود.

متعاقب این قانون، دولت لایحه اساسنامه سازمان مذکور را در تاریخ ۱۳۹۱/۸/۱۷ به مجلس ارائه نمود و مجلس نیز این لایحه را به‌منظور تصویب (به‌صورت آزمایشی) به کمیسیون مربوطه ارجاع داد. اما کمیسیون مزبور، علی‌رغم اینکه لایحه دولت ناظر به «اساسنامه سازمان پست» بود، آن را به شکل «اساسنامه شرکت ملی پست» به تصویب رساند که در حال حاضر موضوع بررسی این گزارش می‌باشد.

باتوجه به سیر تصویب این مصوبه نکات ذیل حائز اهمیت است:

۱. هم‌اکنون قانونی دائمی، تحت عنوان «اساسنامه شرکت پست جمهوری اسلامی ایران» وجود دارد و از این جهت ضرورت تصویب اساسنامه پیش‌روی که

→
انجام می‌شود.

از لحاظ موضوعی با «اساسنامه شرکت پست جمهوری اسلامی ایران» (مصوب ۱۳۶۷/۲/۴) تفاوتی ندارد، به صورت آزمایشی محل تأمل است. لازم به ذکر است که به موجب ماده آخر همین مصوبه، «اساسنامه شرکت پست جمهوری اسلامی ایران» (مصوب ۱۳۶۷/۲/۴) نسخ شده است و لذا مصوبه آزمایشی حاضر جایگزین اساسنامه دائمی موجود خواهد شد.

۲. مطابق «قانون تشکیل سازمان پست جمهوری اسلامی ایران» (مصوب ۱۳۹۰/۲/۴ مجلس شورای اسلامی) دولت موظف به ارائه لایحه اساسنامه سازمان پست بوده است و دولت نیز اقدام به ارائه لایحه‌ای در همین خصوص نمود، لکن کمیسیون در مقام تصویب این اساسنامه ضمن تغییر عنوان لایحه، در ماده (۱) خود عنوان «شرکت پست جمهوری اسلامی ایران» که وجود داشته است را به «شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران» تغییر داده و در ماده آخر از مصوبه خود قانون تشکیل سازمان پست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۰/۲/۴ و همچنین قانون اساسنامه شرکت پست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۷/۲/۴ را نسخ می‌کند. لذا به نظر می‌رسد موضوع مصوبه دولت که ناظر به سازمان پست جمهوری اسلامی ایران بوده است از سوی کمیسیون به کلی منقلب شده است.

۳. فارغ از نکات فوق نکته دیگری که در خصوص این اساسنامه قابل طرح است امکان تصویب آزمایشی اساسنامه سازمان‌های دولتی توسط کمیسیون‌های داخلی مجلس است. با این توضیح که طبق اصل (۸۵) قانون اساسی دوگونه تفویض قانون‌گذاری برای مجلس شورای اسلامی، پذیرفته شده است. نخست آنکه «در موارد ضروری اختیار وضع بعضی از قوانین را به کمیسیون‌های داخلی خود تفویض کند». دوم آنکه «تصویب دائمی اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را به کمیسیون‌های ذیربط واگذار کند و یا اجازه تصویب

آن‌ها را به دولت بدهد». لذا باتوجه به قسمت دوم اصل ۸۵، به نظر برخی، مجلس صرفاً اجازه دارد تصویب دائمی اساسنامه‌ها را به کمیسیون‌های داخلی خود محول نماید و امکان تصویب آن‌ها به صورت آزمایشی وجود ندارد. البته، در مقابل این استدلال ممکن است پاسخ داده شود که همانگونه که امکان تصویب اساسنامه سازمان‌های دولتی به صورت قانون وجود دارد، مجلس نیز می‌تواند تصویب چنین قوانینی را به صورت آزمایشی به کمیسیون‌های داخلی خود محول نماید.

فارغ از مسائل کلی فوق، درخصوص مواد این مصوبه نیز ایرادات ذیل قابل طرح است:

براساس جزء «۱-۲» بند «الف» سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی « کلیه امور پست و مخابرات به استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی» می‌بایست توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش‌های تعاونی و خصوصی صورت پذیرد. لکن مصوبه حاضر در این خصوص تفکیک مشخصی که فعالیت‌های تصدی را از حاکمیتی و خدمات پایه پستی جدا سازد ارائه ننموده است. همچنین همانگونه که پیش‌تر گفته شد ماده اخیر این مصوبه، قانون تشکیل سازمان پست جمهوری اسلامی ایران که به منظور تفکیک این موارد، اقدام به تأسیس سازمان مزبور نموده بود را نسخ نموده است.

علاوه بر ایراد فوق می‌توان وظایفی که برای ارکان این شرکت در نظر گرفته شده را نیز واجد برخی ایرادات دانست، نظیر تصویب آئین‌نامه‌های استخدامی، مالی و معاملاتی توسط مجمع عمومی باتوجه به عضویت اعضای غیروزیر در آن، اتخاذ تصمیم در مورد ساختار کلان و پست‌های تشکیلاتی شرکت توسط این مجمع از جهت صلاحیت رئیس‌جمهور در اداره امور اداری و استخدامی کشور.

همچنین صلاحیت‌هایی که برای کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات در مواد (۲۵) و (۲۷) پیش‌بینی شده از جهاتی نظیر تشخیص تخلفات فعالیت‌های پستی و اعمال ضمانت اجراء متناسب، امکان اعمال جرایم، بازنگری در نرخ جرایم و ... بدون هیچ‌گونه ضابطه و معیاری واجد ایراد است.

اساسنامه شرکت آموزشی علوم و فنون کیش

مقدمه

«اساسنامه مؤسسه آموزشی علوم و فنون کیش» در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۷ هیأت وزیران، به استناد بند «ب» ماده (۴) و ماده (۷) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران^(۱) - مصوب ۱۳۷۲ - تصویب گردید و شورای نگهبان علاوه بر چند ایراد و تذکر جزئی، تصویب اساسنامه مذکور را خارج از حدود صلاحیت هیأت وزیران مقرر در مواد مورد استناد اعلام کرد و از این جهت این اساسنامه را مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی دانست.

شرح و بررسی

هیأت وزیران به منظور رفع ایرادات شورای نگهبان مبنی بر عدم مجوز هیأت وزیران در تصویب اساسنامه چنین مؤسسه‌ای، علاوه بر اصلاح عنوان اساسنامه به «اساسنامه شرکت آموزشی علوم و فنون کیش» و تبدیل آن به شرکت سهامی خاص، برخی از مواد این اساسنامه را تغییر داد. البته لازم به ذکر است که مفاد این اساسنامه از نظر اهداف، ارکان، سرمایه و بسیاری از موارد دیگر تقریباً ثابت باقی مانده که این موضوع باعث تأمل در ماهیت واقعی این

۱- ماده ۴- هیأت وزیران مسئولیت:

الف- تصویب آیین‌نامه‌ها و هماهنگ نمودن کلیه فعالیت‌های هر منطقه.

ب- تصویب اساسنامه سازمان و شرکتهای تابعه.

ج- ...

ماده ۷- سازمان هر منطقه مجاز است با تصویب هیأت وزیران نسبت به تشکیل شرکتهای لازم که طبق موازین قانون تجارت تشکیل می‌شود، اقدام نماید.

شرکت می‌شود و صلاحیت هیأت وزیران در ایجاد چنین شرکتی را باتوجه به اینکه بند «ب» ماده (۴) و ماده (۷) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران تنها اجازه تشکیل «شرکت» را به سازمان هرمنطقه و تصویب اساسنامه آن را به هیأت‌وزیران سپرده است، مجدداً با تردید مواجه می‌سازد.

ماده (۴) - مغایرت

علی‌رغم اینکه شورای نگهبان در نظر خود راجع به «اساسنامه مؤسسه آموزشی علوم و فنون کیش» تصریح نموده بود که «اقدامات مذکور در ماده ۴ باید به موازین شرعی مقید شود»، اما در اساسنامه اصلاحی چنین قیدی اضافه نشده است.

مواد (۱۷) و (۲۲) - نکته

با توجه به تصریح شورای نگهبان مبنی بر اینکه «برای اشخاص مذکور در مواد ۱۷ و ۲۲ با توجه به وظایف و اختیاراتی که به عهده آنان گذاشته شد لازم است شرط وثاقت و امانت گردد و الا خلاف موازین شرع می‌باشند»، در اساسنامه اصلاحی این نکته اعمال شده و مواد مورد اشاره اصلاح گردیده‌اند.

ماده (۲۱) - نکته

۱. در بند «ح» این ماده تذکر شورای نگهبان اعمال گردیده است.
۲. علی‌رغم تصریح شورای نگهبان، در بند «ط» مصوبه اولیه و بند «خ» مصوبه فعلی، عبارت «تسلیم به دعوی یا انصراف از آن» به عبارت «تسلیم دعوی یا انصراف از آن» اصلاح نشده است.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل‌های آینده، که با کمال دقت و قدرت و نظایف اسلامی و ملی خود
رایجاً و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه‌ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزرگسازده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سبهد قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir